

Koncepce nakládání s komunálním odpadem 2021+ ve městě Veltrusy

Nový zákon o odpadech Zpoplatnění obyvatel v OH

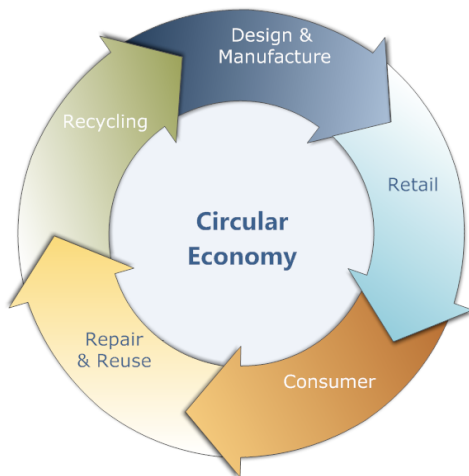

Veltrusy, 9. 11. 2021

Nová evropská strategie – přechod na oběhové hospodářství

- Snaha o omezení vzniku odpadů, opakované použití výrobků, maximální využití odpadů jako zdroje materiálů a energie, minimalizace skládkování
- Cílem je surovinová bezpečnost Evropy s důrazem na ochranu životního prostředí a primárních zdrojů

- **Balíček oběhového hospodářství**
 - Představen 2015/Schválen 2018
 - Změna šesti směrnic – nové cíle pro komunální odpad, obaly, skládky, třídění KO, EPR, prevence vzniku odpadů
- Strategie EU pro plasty v oběhovém hospodářství
 - schválena 2018
- **Směrnice o jednorázových plastech**
 - představena 2018/schválena 2019
- **Zelená dohoda pro Evropu** (European Green Deal)
 - představena 2019
- **Nový akční plán pro oběhové hospodářství**
 - březen 2020.

Co nás určitě čeká?

- Aktivita na předcházení vzniku odpadů, znovupoužívání věcí
- Vyšší třídění a snaha o maximální recyklaci odpadů
- Maximální využití směsných KO
- Významné omezení skládkování SKO

Cíle oběhového hospodářství v právních normách ČR

Od 1. 1. 2021 jsou v platnosti nové zákony:

- **Zákon o odpadech č. 541/2020 Sb.**
 - Důraz na předcházení vzniku odpadů
 - Zásadní omezení skládkování
 - Cíle pro využití KO
- **Zákon o výrobcích s ukončenou životností č. 542/2020**
 - Elektrozařízení, baterie, pneumatiky, autovraky
- **novela zákona o obalech č. 545/2020** – ekodesign (udržitelnost, recyklovatelnost), ekomodulace (poplatky podle dopadů obalů na ŽP)
- **Změnový zákon** – změna zákona o místních poplatcích č. 565/1990
- Připravovaný **zákon o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na ŽP** – zákaz některých výrobků, zvýšení podílu recyklátu v obalech, sdílení nákladů na úklid v obcích apod.

Co platí pro každého aneb obecné povinnosti při nakládání s odpady (§13)

Každý je povinen

- **nakládat s odpadem pouze způsobem stanoveným tímto zákonem** a jinými právními předpisy vydanými na ochranu životního prostředí a zdraví lidí pro daný druh a kategorii odpadu; při nakládání s odpady nesmějí být překročeny limity znečišťování stanovené jinými právními předpisy na ochranu životního prostředí a zdraví lidí,
- **nakládat s odpadem pouze v zařízení určeném pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu**, s výjimkou shromažďování odpadu, přepravy odpadu, obchodování s odpadem a nakládání se vzorky odpadu,
- **Předcházet vzniku odpadů, soustřeďovat odpady odděleně,**
- nakládat s odpadem tak, aby jej zabezpečil před odcizením nebo únikem nebo aby nedošlo k jeho znehodnocení, které by zhoršilo možnost nakládání s daným odpadem v souladu s hierarchií odpadového hospodářství, do okamžiku, kdy jej sám zpracuje, pokud je provozovatelem zařízení, nebo do okamžiku předání
- **odpad, který sám nezpracuje** v souladu s tímto zákonem, **předat, do zařízení určeného pro nakládání s odpady**, zařazení odpadu do kategorie, hodnocení nebezpečných vlastností odpadů a dalším rozborům a zkouškám nezbytným pro zajištění nakládání s odpady v souladu s právními předpisy, v souladu s hierarchií odpadového hospodářství
 1. přímo nebo prostřednictvím dopravce odpadu pouze do zařízení určeného pro nakládání s daným druhem a kategorií odpadu nebo za podmínek podle § 16 odst. 3 do dopravního prostředku provozovatele takového zařízení,
 2. obchodníkovi s odpady s povolením pro daný druh a kategorii odpadu, popřípadě dopravci odpadu určenému tímto obchodníkem, nebo
 3. **na místo určené obcí podle § 59 odst. 2 a 5.**

Povinnosti obce

- (§5) **Obec je původcem a vlastníkem odpadu** od okamžiku, kdy osoba odloží odpad podle § 59 a 60 na místo obcí k tomuto účelu určenému.
- **Obec má** nadále všechny **povinnosti původce** (§15) a platí pro ni **i obecné povinnosti** (§13)
- **Specifické povinnosti obcí** jsou stanoveny v §§59-60
- **Obec je povinna přebrat veškerý KO od nepodnikajících fyzických osob** (v případě SKO v rozsahu stanoveném poplatkem za odkládání odpadů z nemovité věci v kapacitě soustředovacích prostředků)
- **Obec musí určit místa pro oddělené soustředování KO min. NO, papíru, plastů, skla, kovů, bioodpadů, olejů a textilu** (od 1.1.2025). Sklo, plasty (a nápojové kartony) a kovy lze sbírat společně, pokud to neohrozí recyklaci

Povinnost pro fyzické osoby produkující odpad ve městě

§ 61 Povinnosti osob při předávání odpadu a movitých věcí do obecního systému

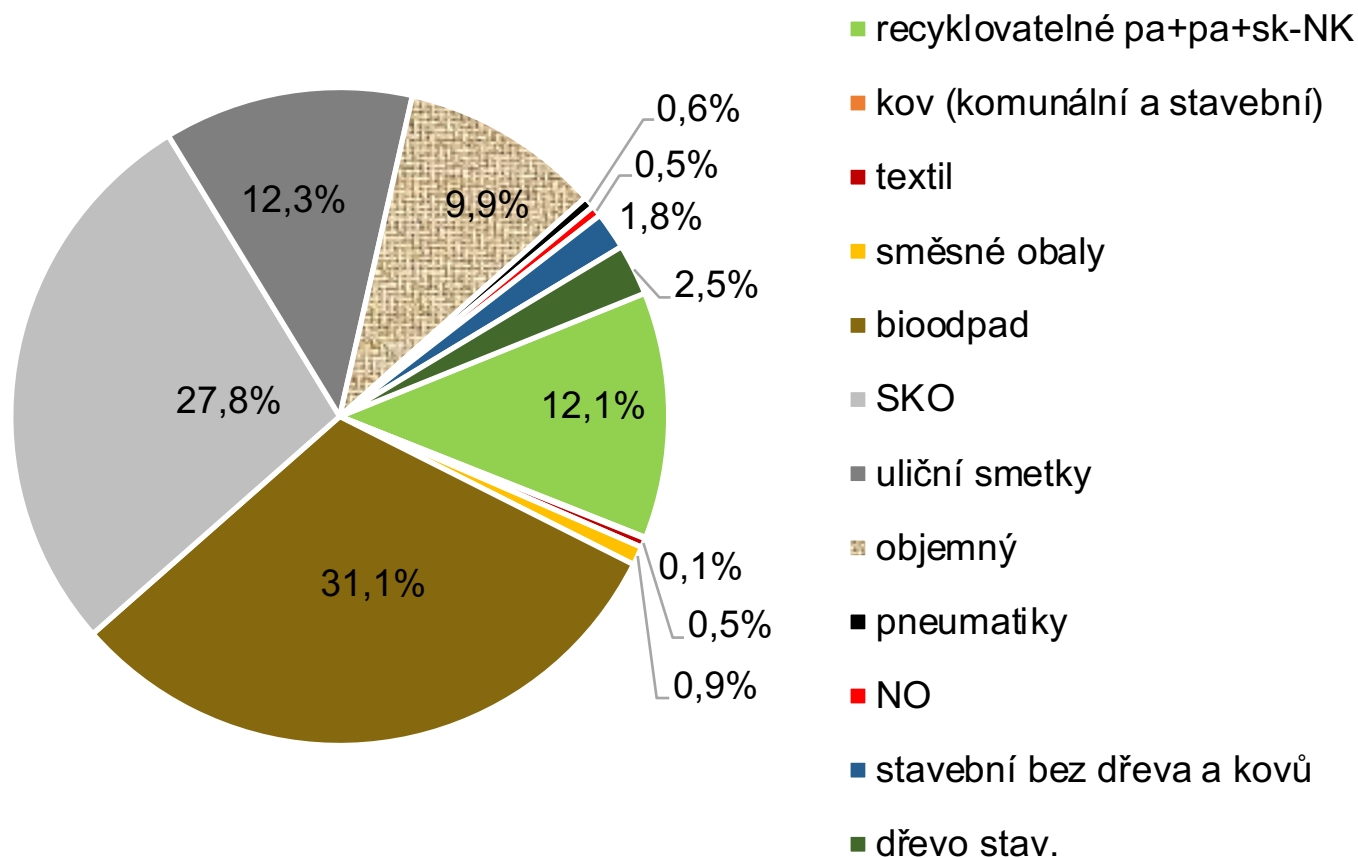
- Každý je povinen odpad nebo movitou věc, které předává do obecního systému, odkládat na místa určená obcí v souladu s povinnostmi stanovenými pro daný druh, kategorii nebo materiál odpadu nebo movitých věcí tímto zákonem a obecně závaznou vyhláškou obce, je-li vydána
- *Porušení povinnosti odložit odpad na určená místa obcí – 50 000 Kč dle §117 zákona o odpadech*
- *Porušení povinnosti stanovené obecně závaznou vyhláškou o obecním systému odpadového hospodářství ze strany fyzické osoby lze sankcionovat až do výše 100 000 Kč (20 000 Kč – při znečištění veřejného prostranství) podle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích*

Cíle pro třídění odpadů v obcích

- **Cíle ČR pro odpadové hospodářství (příloha č. 1)**
 - Zvýšit úroveň přípravy k opětovnému použití a k recyklaci na 55 % v r. 2025, 60 % v r. 2030 a 65 % v r. 2035
 - K cíli se zavázala ČR. Nástrojem je cíl pro obce:
- **Povinný cíl pro obce na oddělené soustředování recyklovatelných složek: 2025 - 60 %, 2030 - 65 % a 2035 - 70 % z celkové produkce KO**
 - Výpočet je stanoven vyhláškou o podrobnostech nakládání s odpady (příloha 18 - množství vytríděných využitelných složek pa, pl, sk, kov, tex, dřev, bio / celková produkce KO)
 - V současné době obce ČR třídí kolem 36 % KO
 - Pro část vytríděných odpadů není odbyt
 - Při neplnění cílů pokuta až 200 000 Kč (§122)

Produkce a nakládání s odpady ve městě (r. 2020)

- Celková produkce odpadů ve městě se pohybuje kolem 1,565 tis. t, tj. 708,8 kg/obyv.
- **Komunální odpad** tvoří cca 88 % (včetně využit. obal. odpadů), tj. **672 kg/obyv.** Produkce je velmi vysoká – průměr obcí StČ kraje – cca 349 kg/obyv.

- Výkon tříděného sběru (pa,pl, sk, kov, NK) je velmi dobrý - 87,1 kg/ob.
 - Nízká výtěžnost sběru kovů
- Nárůst evidované produkce bioodpadů – bioodpady předávané do kompostárny SETRA
 - Nutná revize produkce bioodpadů z nádob i z kompostárny
- Produkce objemných odpadů roste – 70 kg/ob vers. 35 kg/ob ve StČ kraji
- Město má velmi vysokou produkci uličních smetků
- **Podíl využitých odpadů se zvýšil na 48,7%**
- Díky vysoké produkci odpadů ve městě se skládkuje 363 kg/ob (v obcích StČ kraje 256-270 kg/ob), což má dopad na nárůst nákladů spojených se skládkovacím poplatkem

Obecní systém OH

- (§59, odst. 4,5) obec nastaví **obecní systém odpadového hospodářství** (dále jen „obecní systém“). Obecní systém **může obec nastavit obecně závaznou vyhláškou (OZV)**
- Pro fyzické osoby plyne povinnost dodržovat pravidla stanovená OZV ze zákona o odpadech. Případy nedodržování těchto povinností mají povahu přestupku dle § 117 odst. 1 písm. t) zákona o odpadech, případně zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
- Pokud obec nastaví systém OZV, může pak v rámci systému také přebírat:
 - stavební odpady (možnost stanovit limity množství odpadů, zpoplatnění odpadů)
 - živnostenský KO
 - výrobky ve zpětném odběru (místa zpětného odběru po dohodě s výrobcí)
 - komunitní kompostování (určit místa pro komunitní kompostování. Komunitní kompostování může nahradit třídění bioodpadu. Komunitní kompostárna ale musí splňovat podmínky standardních kompostáren nebo malých zařízení)
 - Přebírání movitých věcí při předcházení vzniku odpadů
- **Přechodné ustanovení – v r. 2021 platí stávající OZV o systému.** Do konce roku je nutno připravit novou OZV, která nastaví případné změny systému i vzhledem na nové cíle v oblasti třídění KO a omezení skládkování- Platnost od 1.1.2022

Zákaz skládkování (dle EU)

- (§40) **Zákaz ukládání využitelných odpadů na skládku**

(1) Provozovatel skládky nesmí **od 1. ledna 2030** na skládku ukládat odpady,

- a) jejichž **výhřevnost v sušině je vyšší než 6,5 MJ/kg**,
- b) které překračují **limitní hodnotu parametru biologické stability AT4**
- c) které **je** za stávajícího stavu vědeckého a technického pokroku **možné účelně recyklovat**.

- Výhřevnost KO ukládaných nyní na skládky se pohybuje mezi 8-11 MJ/kg
- U KO je stanovena výjimka, že do r. 2035 se smí skládkovat maximálně 10 % z produkce KO (*viz Příloha 1 zákona - cíle OH ČR*)
- Skládkovat nelze již dle minulého zákona vytríděné a recyklovatelné odpady, bioodpady
- Seznam odpadů, které nelze ukládat na skládku, využívat k zasypávání nebo jako TZS určuje vyhláška č. 273/2021 Sb., o podrobnostech nakládání s odpady (příloha č.4). V příloze je také uveden seznam odpadů, které nelze od r. 2030 ukládat na skládku z důvodů jejich účelné recyklace (z KO – sklo, kovy, zemina a kameny).

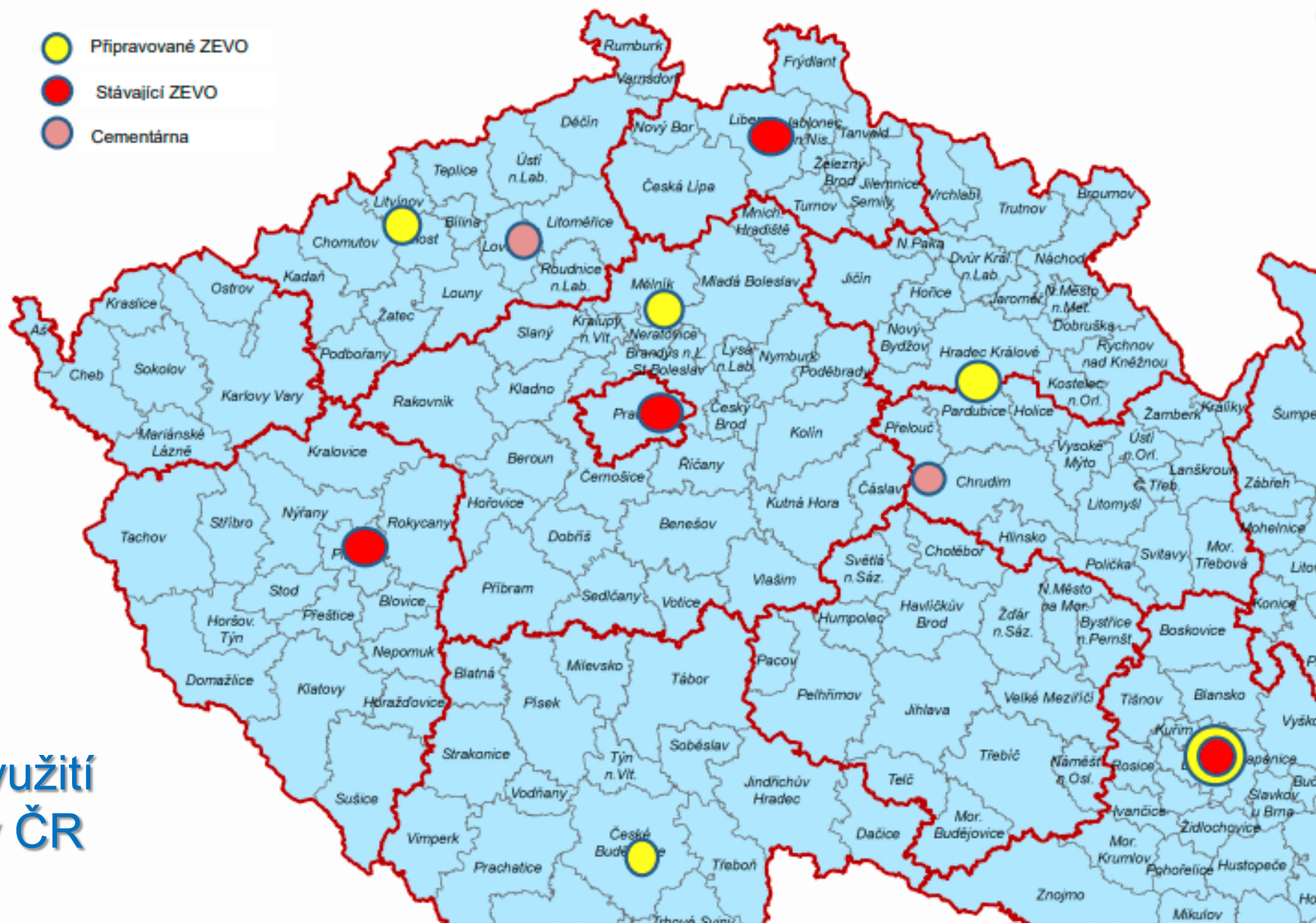
Skládkovací poplatek (§106)

- Nové dílčí sazby v Kč/t

	Poplatkové období v roce									
Dílčí základ poplatku za ukládání	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030 a dále
využitelného odpadu	800	900	1000	1250	1500	1600	1700	1800	1850	1850
zbytkového odpadu	500	500	500	500	500	600	600	700	700	800
nebezpečného odpadu	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000	2000
vybraného technologického odpadu	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45

- Poplatníkem za svůj KO zůstává obec** a to bez ohledu na to, komu odpad předala a kdo jej vlastní při předání na skládku (§103)
- Poplatkové období je kalendářní čtvrtletí.
- Poplatek vyměřuje a vybírá provozovatel skládky od poplatníka. Provozovatel je rovněž plátcem poplatku. Poplatek se odvádí prostřednictvím Celní správy a jeho **výnos se bude dělit mezi SFŽP a obce, na jejichž území leží skládka**. Poměr dělení výnosu poplatku je stanoven zákonem (příloha 9 k zákonu)
- Výnos ze sanačních odpadů patří obci se skládkou na svém území
- Nově je poplatníkem i obec, na jejímž území leží skládka**
- Obce mohou uplatnit slevu na poplatku (sazba 500 Kč/t) ze část skládkovaných KO do limitu stanoveného zákonem (r. 2021 – 200 kg/ob, 2022 – 190 Kg/ob. atd.)**

- Připravované ZEVO
- Stávající ZEVO
- Cementárna

Možnosti
energetického využití
zbytkových KO v ČR

Evidence a ohlašování odpadů a zařízení (§§ 94-96)

Informační povinnost pro obce

- **Průběžnou evidenci** vede každý původce a osoby, které provozují zařízení pro nakládání s odpady
- **Ohlašovací povinnost** – více než 600 kg NO nebo 100 tun OO, do 28.2. obecnímu úřadu s rozšířenou působností (u obcí - cca od 250-300 obyvatel)
- Evidence se vede za každou provozovnu a každý druh odpadu samostatně
- **Hlášení se podává elektronicky prostřednictvím ISPOP** (Integrovaný systém plnění ohlašovacích povinností, www.ispop.cz)
- **Veřejný výstup z evidence odpadů** <https://isoh.mzp.cz/visoh>
- (§60) obec má povinnost **informovat nejméně 1x ročně** způsobem umožňujícím dálkový přístup **o systému nakládání s KO** v obci a o výsledcích a nákladech tohoto systému.
- Problematika černých skládek - **nakládání s nezákonně soustředěným odpadem - §14** – povinnost pro vlastníky pozemků (oznámení skládky, zabezpečení pozemku, odklizení skládky), obce se statutem ORP

Způsob zpoplatnění obyvatel v OH

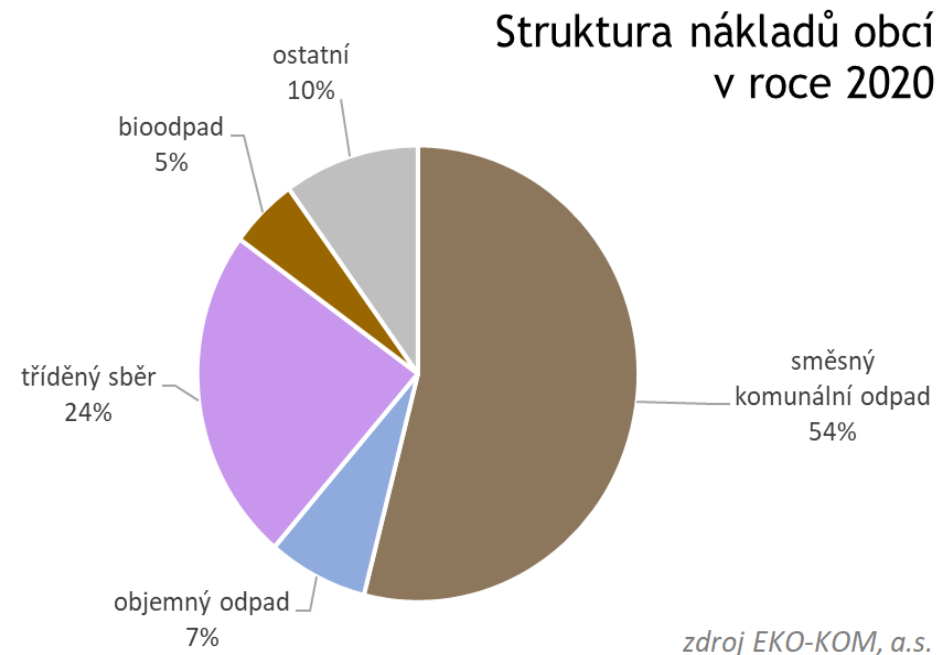
- Změna zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
- Zákon stanoví **2 druhy poplatků za komunální odpad**.
- Oba poplatky vycházejí z předchozích možností zpoplatnění, tj. paušální poplatek v Kč/trvale bydlící obyvatel, poplatek za produkci vázaný na obyvatele bydlící v nemovitosti.
- V obci lze stanovit pouze jeden typ poplatku
- Poplatkovým obdobím je kalendářní rok
- *Dílčím obdobím je kalendářní měsíc*

Vybrané náklady OH obcí v Kč/obyv./rok

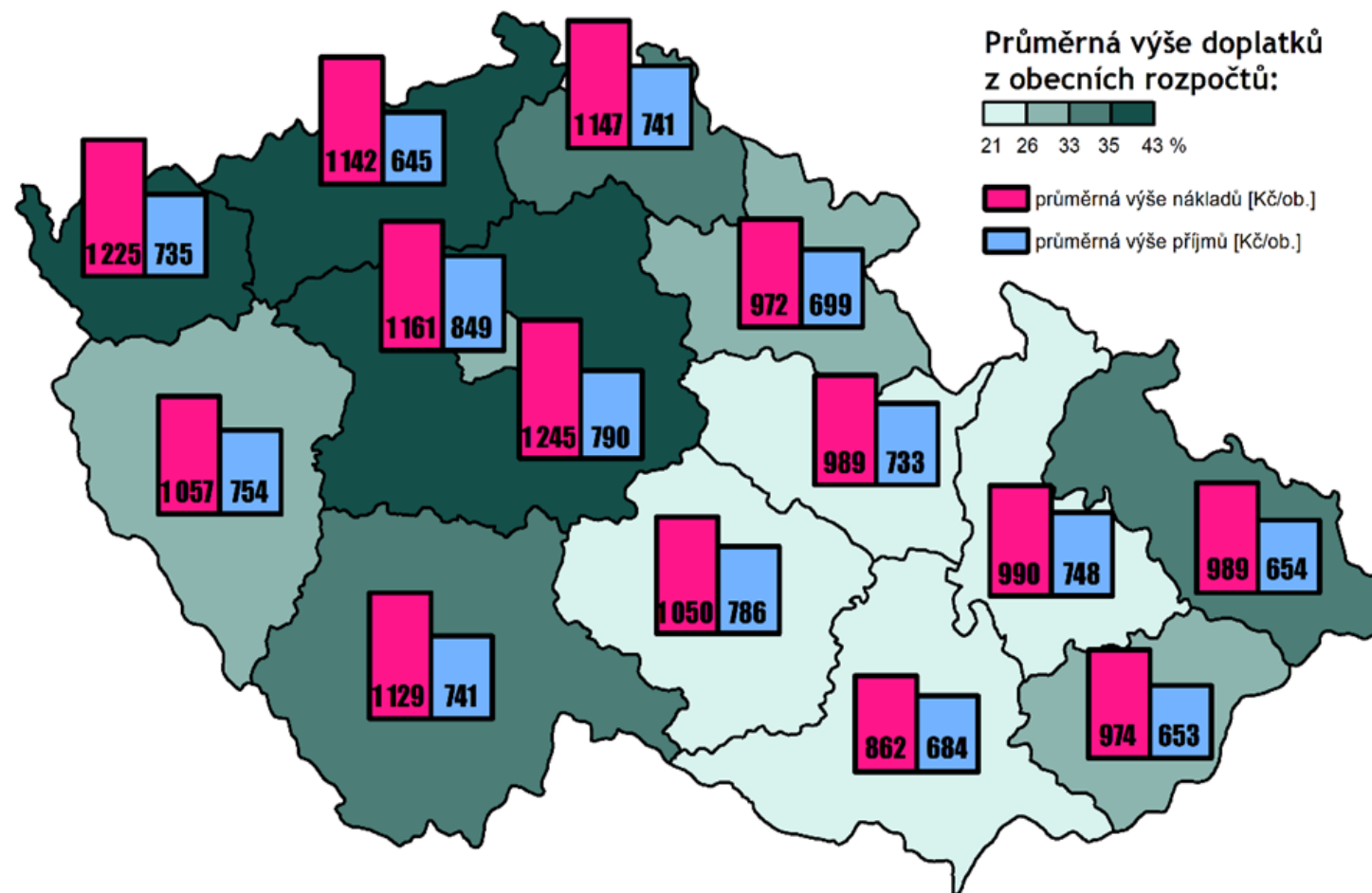
<i>rok</i>	směsný odpad	objemný odpad	tříděný sběr	sběrné dvory*	černé skládky*	bioodpady + údržba zeleně	náklady celkem**
2006	463,2	45,3	98,4	56,2	11,8		698
2007	494,8	56,9	116,4	65,0	8,7		765
2008	511,1	49,3	121,6	88,0	12,5		803
2009	521	52,6	132,3	86,2	11,0	80,7	849
2010	522	50,1	136,2	89,4	11,1	71,1	868
2011	515	47,9	145,2	98,3	9,9	72,0	912
2012	529,5	71,3	149,0	93,2	10,0	50,7	903
2013	531,3	71,0	149,1	80,0	6,7	49,6	890
2014	523,3	74,2	153,7	86,8	8,9	55,7	911
2015	518,3	62,3	153,2	105,5	7,9	66,6	871
2016	524,7	63,3	166,1	102,4	8,0	72,6	900
2017	532,3	62,6	182,2	106,7	8,4	74,7	937
2018	535,6	62,0	199,1	118,2	12,2	76,3	978
2019	547,5	72,3	220,3	132,6	10,7	82,9	1 032
2020	573,9	78,1	252,6	144,6	10,6	87,2	1 064

* položky jsou stanoveny pouze pro validní vzorek obcí

**není prostým součtem položek

Bilance nákladů a příjmů OH v obcích ČR (podle krajů) v Kč/obyvatel (r. 2020)

Role poplatku v OH obcí

- **Vybrat finanční prostředky na pokrytí nákladů na OH v obcích**

- Nejdůležitější role poplatku, ostatní role (např. motivační) jsou podružné (*finanční motivace fungují pouze částečně ve vazbě na SKO, je ale potřeba počítat s odkládáním SKO mimo zpoplatněné nádoby*)

- **Trocha filozofie:**

- **PAYT** může platit jen v případě, že občan jako znečišťovatel platí skutečně za veškeré produkované odpady, tj. za všechny odpady, které odkládá do obecního systému a s jejichž nakládáním má obec náklady, které musí hradit.
- Logicky sem tedy patří i náklady spojené s objemnými odpady, bioodpady, využitelné složky (papír, plast, sklo, kov, textil a další), možnost využití sběrného dvora, sběr nebezpečných složek KO atd.
- Motivace vázaná pouze na snížení produkce SKO (poplatek za odkládání s nemovité věci) nebo nadprodukcí využitelných složek (možnost úlev do poplatku za obecní systém) je chybná.
- Vzhledem k nárůstu nákladů na separaci a využití KO rostou celkové náklady OH – i když člověk bude produkovat stále méně SKO, celková platba, do které se promítnou tyto náklady, resp. sazba poplatku bude narůstat (obtížné vysvětlení pro občany)
- Cílem je přesvědčit obyvatele (i s použitím např. finančních nástrojů), aby odpad neprodukovali – předcházení vzniku a omezení produkce odpadů je hlavním principem oběhového hospodářství
- Výběr typu poplatku závisí na obci

Poplatek za obecní systém odpadového hospodářství

- **Poplatníkem je fyzická osoba přihlášená v obci** (trvalý pobyt), anebo **vlastník nemovité věci** (zahrnující byt, rodinný dům, stavbu pro rodinnou rekreaci), kde není přihlášena žádná fyzická osoba, a která je na území obce
- Poplatek lze stanovit v maximální výši **1200 Kč/ob.**
 - Poplatek musí být stejný pro obě skupiny poplatníků, nelze diskriminovat jednu skupinu vůči druhé
- **Není stanoveno, z jakých nákladů se poplatek vypočte, závisí to na rozhodnutí obce**
 - *doporučuje se odvozovat poplatek od nákladů za OH, ale zákon to neurčuje*
- Je stanovena **možnost osvobození od poplatku**. Poplatek neplatí také (§10g, písm.a):
 - **Osoba, která je poplatníkem poplatku za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci v jiné obci a má v této jiné obci bydliště**
- Lze stanovit úlevy na poplatku (např. pro seniory, vybrané skupiny obyvatel)
- Poplatek se vybírá v daném kalendářním roce

Poplatek za odkládání komunálního odpadu z nemovité věci

- **Poplatníkem je fyzická osoba**, která má **v nemovité věci bydliště** (§80 Obč.zák.), anebo **vlastník nemovité věci**, kde nemá bydliště žádná fyzická osoba
- Plátcem je společenství vlastníků (dům) nebo vlastník nemovitosti. Plátce vybírá poplatky od poplatníků
- Základ dílčího poplatku lze stanovit trojím způsobem:
 1. **hmotnost odpadu** odloženého z nemovité věci za toto dílčí období v kilogramech připadajícího na poplatníka (předpokládá vážení nádob),
 2. **objem odpadu** odloženého z nemovité věci za toto dílčí období v litrech připadajícího na poplatníka (předpokládá zřejmě sledování zaplněnosti nádob)
 3. **kapacita soustřed'ovacích prostředků** pro nemovitou věc na odpad za toto dílčí období v litrech připadající na poplatníka (stanovení potřebné kapacity objemu nádob x frekvence svozu)
- **Poplatek je vázán na platbu za směsný KO** (platba „za popelnici“). Není určeno, z jakých nákladů by se měl stanovit, závisí to na rozhodnutí obce. **Do platby lze promítnout všechny náklady na OH obce.**
- Obec může stanovit minimální základ dílčího poplatku (musí platit povinně každý, kdo produkuje odpad, i když tvrdí, že nic neprodukuje) – maximálně však 10 kg/měsíc nebo 60 l/měsíc (při max. sazbách 720 Kč/rok)
- Sazby poplatku jsou stanoveny maximálně na **6 Kč/kg nebo 1 Kč/l**. Pro výpočet celkového poplatku je potřeba znát vyprodukované množství SKO nebo spotřebovaný objem nádob za rok.
- *Např. při poplatku za kapacitu nádob se stanoví měsíční (roční) poplatek za nádobu dle objemu a frekvence svozu nádob – popelnice 120 l, svoz 1x 14 dní = 3 120 l/rok = při maximální sazbě 1 Kč/l se jedná o 3120 Kč/popelnici*
- *Počet a objemy nádob obvykle objednává plátce (vlastník nemovitosti) podle potřeb osob bydlících v nemovitosti*

Zpoplatnění obyvatel

- **Poplatek za odkládání odpadů z nemovité věci podle hmotnosti nebo objemu** obec stanovuje **platebním výměrem** plátcí po uplynutí poplatkového období, tj. kalendářního roku.
- U poplatku za odkládání odpadů z nemovité věci se nepředpokládá žádný typ osvobození ani úlev.
- Neplacení poplatků za komunální odpady (oba typy) lze vymáhat jako doposud dle daňového řádu.
- **Pro rok 2021 platí přechodné období.** V platnosti zůstávají poplatky dle zákona o místních poplatcích a zákona o odpadech v předchozím znění, stejně jako smlouva
- V průběhu roku 2021 je ale nutné stanovit nový druh poplatku, který bude obec používat od 1.1.2022.
- Poplatek musí být stanoven obecně závaznou vyhláškou

Děkuji za pozornost

RNDr. Martina Vrbová, Ph.D.

(tel.: +420 602 647 833, martina.vrbova@volny.cz)